

ZPRAVODAJ 2016

České společnosti ekonomické

Dokončeno 28. ledna 2017

Všechna čísla Zpravodaje ČSE jsou ukládána na adrese:

Príspevky, námety a připomínky ke Zpravodaji zasílejte na adresu:

Editor Zpravodaje: Jakub Seidler

<http://www.cse.cz/>

seidler [AT] email [DOT] cz

Obsah čísla

AKTUALITY	1
9. bienální konference ČSE a ocenění ekonomů	1
Sekce výroční konference ČSE 2016 pro středoškolské učitele.....	3
Projekt SmallTalkEconomics.com	3
ČSE zvyšuje po letech členskou příspěvků	4
INFORMACE ZE SEMINÁŘŮ	5
Nepozornost v ekonomii a reálném životě	5
Determinanty a dopady mezinárodní migrace.....	5
Zátěžové testování bilanční likvidity prováděné ČNB.....	5
Makrobezpečnostní politika v prostředí nízkých úrokových sazeb.....	6
Fiscal and financial crises.....	6
Je větší hrozbou migrace nebo ekonomická situace v Evropě?.....	7
Výzkum inovací v mikrofinančním sektoru v rozvojových zemích.....	7
The macroeconomics of central bank issued digital currencies	7
5 megatrendů budoucnosti, od Číny k Facebooku	8
Měnová politika a finanční stabilita	8
Závazky centrálních bank aneb možná přijde i Phillipsova křivka	8
Insider-outsider labor markets, hysteresis and monetary policy a panelová diskuse Labour markets in Europe since the crisis.....	9
Nekonvenční nástroje centrálních bank v průběhu krize.....	9
Vliv rozpočtových pravidel a politiky při rozhodování o obecních financích	10
Proces přijetí eura v České republice	10

AKTUALITY

9. bienální konference ČSE a ocenění ekonomů

(Martin Macháček, prezident České společnosti ekonomické)

Již podeváté se na půdě Vysoké školy ekonomické v Praze setkali příznivci ekonomie z domova i ze zahraničí, aby si vyslechli řadu podnětných konferenčních příspěvků a vyměnili si své zkušenosti. Nejednalo se přitom jen o akademiky, doktorandy či pracovníky bank a obdobných institucí. V sobotu 26. listopadu 2016 bylo možno mezi účastníky konference zahlédnout např. předního dostihového trenéra MVDr. Čestmíra Olehlu, jehož svěrenec Železník vyhrál čtyřikrát Velkou pardubickou, akci navštívilo také několik učitelů středních a základních škol. I to svědčí o oblíbě a důležitosti celodenního setkání, jež se

poprvé konalo již v roce 2000 a jehož loňský ročník poprvé zpestřily páteční předkonferenční seminář a panelová diskuse organizované společně s Českou národní bankou (ČNB) a konané v jejím Kongresovém centru.

Program samotné konference byl rozdělen do 21 odborných sekcí, z nichž ta s posledním pořadovým číslem byla věnována středoškolské výuce ekonomie a prezentaci úspěšného projektu ČSE pro střední školy „Expertů do škol“. V plenární části konference pak prezident společnosti, spolu s jejím viceprezidentem a členem představenstva garantujícím Cenu za dlouhodobý přínos k rozvoji

českého ekonomického učení, postupně předali celkem 7 prestižních ocenění osobnostem tuzemské ekonomické vědy.

Nejprve se jednalo o sérii ocenění v rámci 23. ročníku soutěže **Mladý ekonom**, jejímž laureátem pro rok 2016 se stal Adam Kučera, doktorand na Institutu ekonomických studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy (IES FSV UK) a pracovník ČNB. Vítězná práce nese název „Interest Rates Modeling and Forecasting: Do Macroeconomic Factors Matter?“ a její autor zkoumá příčiny poklesu schopnosti ekonomických modelů vysvětlovat a předpovídat vývoj úrokových sazeb v období od nedávné finanční krize. Ačkoliv je za příčinu tohoto poklesu obvykle považováno prostředí nízkých úrokových sazeb, laureát v práci ukazuje, že příčinou je spíše změna povahy šoků ovlivňujících úrokové míry. Součástí slavnostního předání ocenění bylo též krátké vystoupení laureáta a prezentace oceněné práce.

Na druhém místě se v soutěži umístil Gega Todua z CERGE-EI, jenž předložil práci „Financing Education Abroad: A Developing Country Perspective“. Tato práce je zaměřena na zkoumání forem finanční podpory studia v zahraničí vládami rozvojových zemí a její autor prezentuje model migrace studentů vysvětlující rozdíly ve fungování a dopadech stipendijních a úvěrových programů.

Třetí místo v soutěži obsadil Michal Šoltés, rovněž z CERGE-EI, a to s prací „Optimal Unemployment Insurance, Distance to Frontier, and Endogenous Growth Model“. Autor ukazuje, že štedřejší dávky v nezaměstnanosti umožňují nezaměstnaným větší flexibilitu ve výběru nového pracovního místa, a tím i efektivnější spolupráci v novém zaměstnání. Ta je přitom naléhavější ve vyspělých ekonomikách, jejichž růst je založen na náročnějších technologiích.

Dále byla udělena **Cena Karla Engliše** za nejlepší práci zabývající se českou hospodářskou politikou, a to Janu Záchkovi, doktorandovi IES FSV UK. Jeho soutěžní příspěvek „Financial Variables in a Policy Rule: Does it Bring Macroeconomic Benefits? The Case of the Czech Republic“ se zabývá dopady zahrnutí finančních proměnných, například cen aktiv a množství úvěrů, do měnového Taylorova pravidla. Výsledky pro Českou republiku ukazují, že uvedený krok přináší užitečnou informaci pro nastavení základní úrokové sazby centrální bankou a přispívá k nižší volatilitě hrubého domácího produktu a inflace.

Bylo uděleno také **Čestné uznání prezidenta ČSE** pro autora práce do 25 let věku, jež obdržel Matěj Opatrný z IES FSV UK za práci „Quantifying the Effects of the CNB's Exchange Rate Commitment: A Synthetic Control Method Approach“. V této práci autor vyhodnocuje zavedení kurzového závazku ČNB z roku 2013, který zamezil posilování

české měny. Oceněný student využívá syntetickou kontrolní metodu umožňující vypočítat hypotetický vývoj české ekonomiky při absenci tohoto závazku. Jeho výsledky ukazují, že do konce roku 2015 kurzový závazek pomohl vytvořit zhruba 100 tisíc pracovních míst.

Vedle ocenění v rámci soutěže Mladý ekonom 2016, do níž bylo přihlášeno celkem 16 prací, byla slavnostně předána **Cena Kateřiny Šmídkové**. Smyslem této ceny je ocenit české ekonomky (žijící v ČR nebo v zahraničí) a zahraniční ekonomky dlouhodobě žijící v ČR s mimořádně kvalitní publikační činností a podpořit jejich další profesní rozvoj. V roce 2015 Cenu získala dr. Mariola Pytlíková z Ostravy, v pořadí druhou laureátkou se stala doc. Julie Chytilová působící na IES FSV UK a CERGE-EI. Docentka Chytilová se na špičkové mezinárodní úrovni věnuje behaviorální a experimentální ekonomii a publikovala v předních světových vědeckých časopisech, jakými jsou Journal of Economic Perspectives, American Economic Review, Experimental Economics či Psychological Science. Při příležitosti převzetí Ceny laureátka proslovila krátkou přednášku shrnující problematiku, kterou se vědecky zabývá.

Program plenární části konference završilo předání **Ceny České společnosti ekonomické za dlouhodobý přínos k rozvoji českého ekonomického myšlení**, kterou po Františku Vencovskému, Karlu Koubovi, Janu Kmentovi, Milanu Sojkovi, Jiřím Hlaváčkovi, Františku Turnovcovi a Osvaldu Vašíčkovi obdržel prof. Randall K. Filer z americké Hunter College and the Graduate Center, City University of New York. Profesor Filer je od roku 1993 hostujícím profesorem a členem výkonného a dozorčího výboru CERGE-EI. Je rovněž prezidentem CERGE-EI Foundation a oblastním koordinátorem Global Development Network pro střední a východní Evropu, které dlouhodobě a výrazně podporují ekonomické vzdělávání a akademický výzkum v tomto regionu. Cena byla profesoru Filerovi udělena „za dlouhodobou a všestrannou podporu výuky ekonomie a moderního ekonomického výzkumu v České republice, zvláště za program Teaching Fellows a Global Development Network“. Laureát cenu osobně převzal a pronesl velmi inspirativní přednášku o roli ekonomie a ekonomů v současném světě, prošípovanou humorem a apely na posluchače. Mimo jiné vyzval ČSE k udělování nové ceny za pedagogický přínos.

I podle počtu a ohlasů účastníků lze konferenci považovat za velmi úspěšnou a nezbyvá než se těšit na její desátý ročník. Fotografie z akce lze shlédnout na facebookové stránce ČSE <https://cs-cz.facebook.com/ceskaspolectnostekonomicka/>

Sekce výroční konference ČSE 2016 pro středoškolské učitele

(Daniel Münich)

Prezentace ve speciální sekci pro učitele škol zahájil **Jaroslav Ambrož**, koordinátor projektu ČSE „Experti do škol“, informací o tom, co projekt již od roku 2012 nabízí zainteresovaným středním školám, které chtějí jejich žákům a učitelům přiblížit ekonomii v praxi a motivovat je ke studiu na vysokých školách s ekonomickým zaměřením. Program nabízí školám volitelné přednášky uznávaných ekonomů na aktuální ekonomické dění, přičemž tyto přednášky jsou pro střední školy zcela zdarma. V úvodu připomněl právě dokončený ročník projektu, který byl v historii projektu tím nejúspěšnějším. Bylo realizováno 44 přednášek v 7 krajích České republiky a zapojilo se 29 ekonomů, např. z České národní banky či Evropské centrální banky a vysokých škol. Stručně vysvětlil, jak projekt probíhá a jak se střední školy mohou zapojit, viz web projektu:

http://www.cse.cz/cs/akce_a_aktivita/experti/.

Ukázal fotografie a články z několika realizovaných přednášek a nastínil plány do budoucna, které zahrnují i větší geografické pokrytí ČR.

V sekci dále přednesl příspěvek ekonom České národní banky **Jan Filáček**, a to na téma „Měnová politika ČNB – co může zajímat středoškoláky?“ Ve svém vystoupení nejprve vysvětlil základní stavební kameny a principy fungování měnové politiky, aby se posléze detailně věnoval popisu důvodů a přínosů zavedení kurzového závazku ČNB. Přirovnal měnovou politiku ke kormidlování těžkého tankeru, a to jak v poklidných, tak v rozbouřených vodách.

Zároveň přítomným učitelům prezentoval aktivity ČNB v oblasti ekonomického vzdělávání, mimo jiné možnost škol zdarma navštívit její expozice v Praze a Brně. Po prezentaci proběhla živá diskuse.

V další prezentaci "Je náš vzdělávací systém efektivní?" **Daniel Münich** z think-tanku IDEA při CERGE-EI seznámil účastníky s tematikou ekonomie školství a vzdělávání a v úvodu je informoval, kde najdou zdroj nejlepších informací na toto téma v Evropě. V další prezentaci postupně konfrontoval v Česku panující mýty a skutečnost vymezené třemi otázkami: Je český vzdělávací systém efektivní? Máme příliš mnoho gymnazistů? Máme příliš mnoho vysokoškoláků?

Prezentaci a argumentaci doložil plejádou národních a mezinárodních statistik včetně odkazů na původní zdroje, aby si účastníci mohli další podrobnosti vyhledat, ověřit a promyslet později sami. V návazné velmi bohaté a rozmanité diskuzi založené i na osobních zkušenostech účastníků se intenzivně diskutovala také otázka, nakolik bude možné a vhodné nadále prodlužovat a rozšiřovat studium s ohledem na hranice dané rozdělením lidského intelektu v populaci mladých lidí.

Diskuze v sekci skončila až jako jedna z posledních, což je příznakem, že prezentovaná témata vyvolala velký zájem účastníků především z řad středoškolských učitelů. Všechny tři elektronické prezentace jsou zájemcům k dispozici na webu ČSE.

Projekt SmallTalkEconomics.com

(Miroslav Palanský, Michal Šoltés, Petr Pleticha)

SmallTalkEconomics.com je nový projekt, jehož cílem je představit zajímavý akademický výzkum z oblasti ekonomie širší veřejnosti, studentům i akademikům. Každý zpracovaný akademický článek popíšeme zpravidla ve dvou až třech odstavcích, ve kterých vysvětlíme motivaci článku, ekonomický přesah a závěr. Celé shrnutí píšeme tak, aby bylo srozumitelné a poučné i pro širší veřejnost. Hlavní myšlenka je často doplněna zajímavým grafem, pokud samotný článek takový graf obsahuje. Dbáme na rozmanitost článků a snažíme se rámcově pokrývat většinu témat. Věříme, že tento přístup je vhodný nejen pro širší veřejnost, ale i pro studenty (například při výběru témat svých prací) a samotné ekonomy, kteří chtějí mít přehled i o jiných oblastech.

Hlavní důvod, proč jsme se k vytvoření tohoto projektu rozhodli, je fakt, že v akademickém kruhu, a v oboru ekonomie obzvlášť, vzniká nespočet zajímavých článků, ke kterým se veřejnost často nedostane. Tím vzniká propast mezi světem akademiků a běžným světem. Navíc pokud akademická práce není reflektována veřejností, její přínos se tím snižuje. Dále se pak i sám akademický svět může odcizit potřebám veřejnosti, a tím ztratit část své funkce – vzdělávat společnost. V neposlední řadě prezentace zajímavého výzkumu přispívá k potlačení představy, že ekonomie je pouze účetnictví, spotřeba či inflace.

Protože se sami považujeme za akademiky, pokud ne úspěchy, tak alespoň způsobem myšlení, záleží nám na fungování akademického prostoru a jeho

přesahu na společnost. To je důvod, proč věříme, že SmallTalkEconomics.com je užitečný a smysluplný projekt. V rámci projektu bychom se chtěli věnovat širšímu spektru témat s vyšší frekvencí, a proto bychom mezi sebou rádi přivítali nové autory.

V případě zájmu o spolupráci nás neváhejte kontaktovat.

info@smalltalkeconomics.com

<http://www.smalltalkeconomics.com>

ČSE zvyšuje po letech členské příspěvky

(Martin Macháček, Kamil Galuščák, Viktor Kotlán, Josef Bič)

Po dlouhém období stability rozhodlo představenstvo ČSE na svém jednání 24. ledna 2017 o zvýšení členských příspěvků. Zvýšení se týká jak individuálních, tak kolektivních členů, a je vyvoláno snahou o zajištění stabilního hospodaření společnosti do budoucna. Změny shrnuje tabulka níže. U kolektivních členů dochází zároveň k větší diferenciaci druhů členství, jejichž výhody budou detailněji popsány na webu ČSE.

Klíčové aktivity společnosti, kterými jsou pořádání soutěží, organizace konferencí a valných shromáždění či projekt Experti do škol, vyžadují financování. Kromě těchto obecně prospěšných aktivit jsou s členstvím spojeny i individuální benefity. Individuální členové jsou zváni na semináře, dostávají Zpravodaj společnosti a mohou se zdarma účastnit na konferenci a valném shromáždění.

Hospodaření společnosti je dlouhodobě vyrovnané až mírně přebytkové (viz zprávy na webu ČSE).

Důležitou roli v něm hrají dary nadací (hlavně Nadace CERGE-EI) a dotace od Rady vědeckých společností ČR. Na tyto příjmy ovšem nelze dlouhodobě spoléhat, společnost by měla být samofinancovatelná příspěvků svých členů. Vývoj počtu členů na jedné straně a růst aktivit společnosti na straně druhé však dává signál, že by tomu tak nemuselo vždy být.

Vedení proto zvažovalo, zda jít do budoucna cestou utlumení některých slibně se rozvíjejících aktivit, pokud nedostanou cílený grant či dotaci, nebo cestou navýšení příjmů. Panovala shoda na tom, že navýšení příjmů je cesta z pohledu budoucnosti ČSE ambicióznější. Kromě financování aktivit společnosti budou nové prostředky využity i na zvýšení "viditelnosti" ČSE, zejména na vysokých školách. To by mělo pomoci ke stabilizaci členské základny a potenciálně rovněž dlouhodobě udržitelnému modelu hospodaření společnosti.

Kategorie	do 2016 (v Kč)	2017 (v Kč)	od 2018 (v Kč)
Individuální - senioři	100	100	100
Individuální - studenti	100	250	250
Individuální - ostatní	300	500	500
Kolektivní - základní	diferencované	min. 3000	min. 5000
Kolektivní - zlaté	-	min. 10000	min. 10000
Kolektivní - generální partner	-	min. 20000	min. 25000

Nepozornost v ekonomii a reálném životě

(Eva Kolcunová)

Dne 20. ledna 2016 se konal na Ekonomické fakultě VŠB – TU Ostrava seminář pod názvem *Nepozornost v ekonomii a reálném životě*. Vystoupil **Filip Matějka** (CERGE-EI). Přítomno bylo více než 30 posluchačů z řad pedagogů fakulty a studentů doktorského studia. Téma semináře potvrzuje důležitost behaviorálního přístupu v ekonomickém výzkumu. Bez něho lze těžko pochopit a objasnit chování a motivace ekonomických subjektů. Spotřebitelé, voliči, firmy ani zákonodárci nejsou schopni plně zpracovat veškeré dostupné informace. Nečteme detaily zákonů, nesledujeme všechny aktuální zprávy a nevšímáme si detailních analýz trhů. Řečeno ekonomickou hantýrkou, jsme nepozorní („inattentive“). Některé příliš složité systémy (procedury), např. žádosti o evropské

dotace, přímo k nepozornosti „vybízejí“ a jsou zbytečně nákladné. Kromě toho bylo také demonstrováno, jak velký vliv má odlišné psychologické vnímání ztráty a zisku. Tj. ztrátu určité sumy vnímáme mnohem intenzivněji než výhru stejné částky. Díky této skutečnosti lze úspěšně manipulovat voliči při prosazování volebních programů. Kromě toho voliči rádi napodobují své okolí – hovoříme o mentalitě stáda. Tato omezení reálných lidí mají pak zásadní dopad na chod ekonomiky. Ovlivňují, jaká rozhodnutí lidé dělají, i to, jak efektivní jsou jednotlivé zákony či regulace trhů. Skrže pochopení naší nepozornosti a doporučení pro zlepšení ekonomických opatření může tudíž ekonomický výzkum přispět ke zvýšení blahobytu občanů.

Determinanty a dopady mezinárodní migrace

(Petr Černoch)

Dne 18. února 2016 v prostorách Moravské vysoké školy Olomouc proběhl již tradiční Den vědy, jehož hlavním hostem byla doc. Ing. **Mariola Pytlíková**, Ph.D. s přednáškou *Determinanty a dopady mezinárodní migrace*. Tato přednáška byla pořádána ve spolupráci s ČSE. Doc. Pytlíková působí jako vědecký pracovník na VŠB – Technické univerzitě v Ostravě a jako odborný asistent na CERGE-EI v Praze.

Aktuální pozorovaný vývoj v mezinárodní migraci má dva charakteristické rysy. Za prvé, zatímco v minulosti dominovala ekonomická migrace za prací, v současnosti je rostoucí částí celosvětové migrace politická migrace uprchlíků a slučování uprchlických rodin z méně rozvinutých zemí. Za druhé, poslední tři desetiletí byly silně ovlivněny pádem komunismu ve střední a východní Evropě (CEE). Po čtyřiceti letech komunistického režimu padla "železná opona", což přineslo, mimo jiné, také

možnost volného vycestování a pohybu v zahraničí. V důsledku toho se bývalé komunistické země staly relativně novým a velkým zdrojem emigrace. Porozumění faktorům, které vysvětlují migrační trendy a měnící se složení přistěhovalců, a zároveň pochopení dopadů imigrace včetně rostoucí etnické diverzity na hostitelské ekonomiky, je dle doc. Pytlíkové klíčové nejen z pohledu tvůrců hospodářských politik.

Přednáška proběhla před zaplněným sálem olomouckého BEA Centra, ve kterém Moravská vysoká škola Olomouc sídlí, a bylo možné ji prostřednictvím Youtube sledovat online. Kromě posluchačů z České republiky se přednášky online zúčastnili i posluchači z Maďarska, Německa, Rakouska a USA. Videozáznam z přednášky je možné shlédnout na adrese <https://www.youtube.com/watch?v=IEGIEgwIMb0>.

Zátěžové testování bilanční likvidity prováděné ČNB

(Mojmír Helísek)

Dne 18. února 2016 proběhl na Vysoké škole finanční a správní (kolektivní člen ČSE) diskusní seminář na téma *Zátěžové testování bilanční likvidity prováděné ČNB*, na kterém vystoupila Ing. **Zlatauš**

Komárková, Ph.D. (ČNB a Vysoká škola finanční a správní).

První část přednášky vymezila pojem likvidity, a to: likvidita centrální banky jako nabídka likvidity dle potřeb finančního systému; tržní likvidita jako

schopnost různých aktiv přeměnit se rychle a bez větších ztrát v peníze (riziko tržní likvidity); bilanční likvidita jako schopnost uhradit splatné závazky (riziko (re)financování, splatnostní nesoulad).

Likviditní riziko v bankovní regulaci bylo rozlišeno ve dvou směrech. Před krizí: národně individuální mix jednoduchých kvalitativních a kvantitativních nástrojů (např. podíl likvidních aktiv na bilanci, podíl depozit vůči úvěrům, splatnostní nesoulad aktiv a pasiv aj.). Po krizi: s příchodem Basel III (2011), resp. CRD IV/CRR (2013) se zavádí standardy pro měření likviditního rizika LCR (ukazatel krytí likvidity) a NSFR (ukazatel čistého stabilního financování). ČNB zátěžově testuje bankovní sektor v ČR pomocí své vlastní metodiky, a to již od roku 2007. Součástí metodiky je zohlednění silné vazby mezi bilanční a tržní

likviditou a zpětná reakce bankovního sektoru. Scénář testu je navázán na makrozátěžový scénář, výsledky zátěžového testu solventnosti, parametry a metodiku LCR a NSFR.

Pokud jde o záměry do budoucna, bylo konstatováno, že koncept modelu má svá zřejmá omezení bránící úplnému zachycení likviditního rizik. Nezohledňuje přímou mezibankovní nákazu (tzv. domino efekt), zohledňuje se pouze obecné úrokové riziko navíc postavené na pohybu jen vládních výnosových křivek ve dvou měnách. Dále, že riziko úvěrového rozpětí (specifické úrokové riziko) se zohledňuje pouze endogenně a měnové a nemovitostní riziko se nezohledňuje. Prezentace přednášky je k dispozici na internetové stránce VŠFS (Výzkum – Spolupráce s ČSE): <http://www.vsfs.cz/?id=1047-spoluprace-s-cse>.

Makrobezpečnostní politika v prostředí nízkých úrokových sazeb

(Hana Lipovská)

Regionální pobočka Brno hostila 29. února 2016 na půdě Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity přednášku *Makrobezpečnostní politika v prostředí nízkých úrokových sazeb*. S přednáškou, které se účastnily dvě desítky posluchačů z řad pracovníků a studentů Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity, Provozně-ekonomické fakulty Mendlovy univerzity a brněnské pobočky České národní banky (ředitel Ing. Lubomír Gerák, MBA), vystoupil ředitel Samostatného odboru finanční stability České národní banky profesor **Jan Frait**.

Makrobezpečnostní politika je relativně novou hospodářskou politikou doplňující politiku monetární a fiskální. Jejím cílem je stabilita

finančního systému a řešení systémových rizik. Makroprudence by měla působit proticyklicky, tedy v „dobrých časech“ dělat prevenci a rizika brzdít, zatímco ve „špatných časech“ přispívat k jejich zmírnění. Během přednášky byl analyzován problém fallacy of composition, časové dimenze rizika i vztah úvěrového a hospodářského cyklu. Zmíněn byl i problém paradoxu finanční nestability, kdy rizika vznikají před samotnou krizí, která je jen důsledkem špatných úvěrů. Během následné půlhodinové diskuse zazněla řada dotazů týkající se vztahu makrobezpečnostní politiky a činnosti ratingových agentur, budoucnosti bitcoinu či směrnice BRRD a bankovní unie.

Fiscal and financial crises

(Kamil Galuščák)

Dne 21. března 2016 se v České národní bance uskutečnil seminář, na kterém vystoupil **Michael Bordo** z Rutgers University na téma *Fiscal and financial crises*. V úvodní části přednášející hovořil o historii bankovních krizí. Zatímco v dřívějších dobách byly bankovní krize spojeny s panikami, postupně začaly být poskytovány vládní garance. To spolu s držbou místního suverénního dluhu v bilancích bank vedlo k fiskálním dopadům finančních krizí. Příklady takových krizí jsou Chile na počátku 80. let, Japonsko v roce 1990, Švédsko a Finsko v letech 1991–1992, asijská krize v roce 1997 a v nedávné době také dluhová krize v eurozóně v letech 2010–2014.

V další části přednášky prof. Bordo hovořil o způsobech definování a datování finančních krizí. S odkazem na historická data poukázal na nejistotu v klasifikaci krizí, která v dostupné literatuře vede k různým odhadům ztráty produktu v důsledku krizí. V empirické části přednášky prof. Bordo prezentoval statisticky významné odhady ztráty produktu v důsledku různých druhů krizí s využitím konzistentní metodologie. V závěru přednášející představil politické trilema, podle kterého lze mít pouze dvě ze tří možností: velký finanční sektor, fiskální záchranu během krize a diskreční fiskální politiku zaměřenou na zvýšení poptávky v době recese způsobené finanční krizí.

Je větší hrozbou migrace nebo ekonomická situace v Evropě?

(Eva Kolcunová)

Dne 23. března 2016 se konal na Ekonomické fakultě VŠB – TU Ostrava seminář pod názvem *Je větší hrozbou migrace nebo ekonomická situace v Evropě?* Vystoupil **Petr Robejšek** (INSTITUT 2080). Přítomno bylo více než 140 posluchačů z řad pedagogů a studentů fakulty, hostů mimo fakultu a také zástupci tisku. P. Robejšek své vystoupení rozdělil na tři části: první se týkala ekonomického světového vývoje a jeho souvislosti s krizí v EU, druhá část objasňovala vznik a vývoj migrační vlny, vč. sociologických aspektů migrace, a nakonec oba jevy spolu přednášející porovnal.

P. Robejšek vznik současné ekonomické krize spojil se změnami po r. 1989, nástupem globalizace a následným vývojem, který vedl k finanční krizi 2008. Ekonomické problémy EU podle něj souvisí s vyčerpáním potenciálu globalizace, tj. s přesyceností trhů, ztrátou smyslu bezuzdného ekonomického růstu, ochabujícími zdroji levné pracovní síly z Asie. Nezaměstnanost v EU pak ohrožuje „kult konzumu“, který se nedaří resuscitovat ani pomocí půjček s

nulovými úrokovými sazbami, což není dobrá zpráva. Za hlavní příčinu migrační vlny P. Robejšek označil zaostalost „třetího světa“ a špatný styl vládnutí, což spolu plodí náboženské, národnostní a sociální konflikty. Náboženství v řadě zemí zcela dominuje společenskému, ekonomickému a politickému životu. Problémem, který soužití rozdílných kultur zejména ohrožuje, je téměř bezproblémové pronikání teroristů spolu s uprchlíky do Evropy a „verbování“ dalších nadšenců z řad „starousedlíků“ do jejich řad (viz nulová ochrana hranic) – zde podle vystupujícího autority EU selhaly a prokázaly, že nejsou schopny účinně zajistit bezpečnost svých občanů. Nicméně větší hrozbu pro Evropu vidí P. Robejšek v neutěšené ekonomické situaci.

V diskusi mj. zazněla kritika „obecné“ snahy vyspělých zemí implementovat západní typ demokracie do zemí „třetího světa“ vojenskými intervencemi.

Výzkum inovací v mikrofinančním sektoru v rozvojových zemích

(Miroslava Žiaková, Milan Jílek)

Dne 28. dubna 2016 vystoupil na půdě Ekonomické fakulty Jihočeské univerzity **Tomáš Hes** z České zemědělské univerzity v Praze s tématem *Výzkum inovací v mikrofinančním sektoru v rozvojových zemích*. Seminář, který moderovala Miroslava Žiaková, ukázal, že mikrofinanční sektor je velmi heterogenní a zahrnuje globálně více než 13 tis. mikrofinančních institucí, 150 až 200 miliónů klientů a 80 až 120 miliard USD aktiv. Posluchači se seznámili s aktuálním vývojem a strukturou mikrofinančního trhu, zejména s akcentem na Mexiko, kde řečník dlouhodobě působí. I přes velmi dynamický rozvoj sektoru je zřejmé, že existuje

neuspokojená poptávka v odhadované globální výši až 250 mld. USD. Na základě zmíněných charakteristik mikrofinancí, a zejména pak mikrokreditu, je zřejmé, že tato poptávka je determinována převážně jinými faktory než úrokovou mírou, jejíž průměrná výše v tomto sektoru dosahuje 35 % p.a. Zásadní otázkou je vývoj nových schémat financování projektů, které jsou ve své podstatě vícekritériální. Téma mikrofinancování nabízí značný prostor pro výzkum ve formě návrhu integrálního systému spojujícího mikrofinancování, podporu malopodnikání, akademický výzkum a ochranu životního prostředí.

The macroeconomics of central bank issued digital currencies

(Kamil Galuščák)

Dne 8. září 2016 vystoupil v České národní bance **Michael Kumhof** z Bank of England s přednáškou na téma *The macroeconomics of central bank issued digital currencies*. Téma digitálních měn se dostává do popředí zájmu centrálních bank a finančních institucí. Soukromé varianty digitálních měn jsou spojeny s nákladným způsobem ověřování transakcí.

Jednou z možností, jak se těmto nákladům vyhnout, je digitální měna vydávaná centrální bankou.

V úvodu přednášející hovořil o principu fungování digitálních měn. S využitím varianty modelu DSGE demonstroval pozitivní makroekonomické dopady digitální měny emitované centrální bankou. V závěru přednášející představil náměty pro budoucí výzkum v oblasti digitálních měn. Tyto náměty jsou

5 megatrendů budoucnosti, od Číny k Facebooku

(Jarmila Zimmermannová)

Dne 5. října 2016 se konal na Moravské vysoké škole Olomouc seminář **Aleše Michla** (Ministerstvo financí ČR, poradce ministra financí).

Pan Michl se ve své prezentaci zaměřil na současné světové ekonomické trendy a nastínil možný vývoj do budoucna. Zvláštní pozornost věnoval zejména urbanizaci a stěhování do velkých měst, vývoji nových technologií, stárnutí populace a významu sociálních sítí. Podle Ing. Michla je v současnosti potřeba propojit různé vědecké disciplíny, abychom pochopili vše, co se ve světové ekonomice děje. V rámci přednášky byla rovněž věnována pozornost srovnání zemí Evropy a Asie, zejména rozdílům v chování ekonomických subjektů. Studentům byla doporučena k nastudování Teorie zahálčivé třídy amerického sociologa a ekonoma Thorsteina Veblena.

Přednáška byla inspirativní a plná podnětů k zamyšlení. Nejen studenty motivovala k dalšímu zájmu o ekonomii a ekonomické teorie. Po přednášce následovala diskuze s posluchači, dotazy byly zasílány i od posluchačů, kteří sledovali přednášku online. Posluchače nejvíce zajímala problematika migrace a jejího vlivu na ekonomický vývoj, zejména v oblasti aktivního začleňování migrantů do společnosti. Řada dotazů směřovala rovněž do oblasti vhodných investičních příležitostí a osobních doporučení Ing. Michla.

Celý průběh semináře je k dispozici ke zhlédnutí na tomto odkazu:

<https://www.youtube.com/watch?v=AsXH3j6bOpY>

Měnová politika a finanční stabilita

(Hana Lipovská)

Bývalá členka bankovní rady ČNB a současná hlavní ekonomka České bankovní asociace doc. **Eva Zamrazilová** vystoupila na akademické půdě Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity 12. října 2016. Přednáška *Měnová politika a finanční stabilita* se konala v rámci přednáškového cyklu pořádaného brněnskou pobočkou České společnosti ekonomické k oslavám 25. výročí počátku výuky na ESF MU. Eva Zamrazilová během přednášky vysvětlovala, proč česká ekonomika v pokrizových letech nebyla ohrožována deflací, upozorňovala na

nemovitostní boom a (ne)možnost využití makrobezřetnostní politiky při jeho řešení. Značnou část prezentace věnovala též negativním úrokovým sazbám a jejich rizikům pro bankovní sektor. V následné diskusi s více než šedesáti studenty, akademiky i zástupci brněnské pobočky České národní banky byly řešeny například otázky týkající se nutnosti zavedení nového koše spotřebitelských cen, který by prudký růst cen nemovitostí i nárůst hypoték zohledňoval.

Závazky centrálních bank aneb možná přijde i Phillipsova křivka

(Hana Lipovská)

V pondělí 21. listopadu 2016 vystoupil na půdě Ekonomicko-správní fakulty v rámci semináře České společnosti ekonomické, regionální pobočky Brno, hlavní ekonom České spořitelny **David Navrátil** s příspěvkem na téma *Závazky centrálních bank aneb možná přijde i Phillipsova křivka*. Ve své přednášce podrobně a kriticky hodnotil možnosti, meze a reálné dopady současné podoby monetární politiky České národní banky založené na kurzovém závazku a její implicitní propojení s politikou

Evropské centrální banky. Početné publikum složené ze zástupců z řad studentů, akademických pracovníků i široké veřejnosti mělo možnost v rámci velmi plodné diskuze debatovat nad otázkami spojenými s obdobím opouštění režimu kurzového závazku a rovněž tak se diskuze zaměřila i na další praktické aspekty a dopady monetární politiky centrálních bank v České republice a zahraničí.

Insider-outsider labor markets, hysteresis and monetary policy a panelová diskuse Labour markets in Europe since the crisis

(Kamil Galuščák)

Dne 25. listopadu 2016 se v České národní bance konal seminář, na kterém **Jordi Galí** z Universitat Pompeu Fabra hovořil na téma *Insider-outsider labor markets, hysteresis and monetary policy*. Pozorovaná vysoká perzistence míry nezaměstnanosti v eurozóně je ve standardních modelech nové Keynesiánské ekonomie obtížně vysvětlitelná. Přednášející představil modifikaci modelového rámce spočívající v předpokladu, že odbory upřednostňují v mzdovém vyjednávání zaměstnance oproti těm, kteří se o práci ucházejí (teorie „insider-outsider“). Toto modelové rozšíření umožňuje lépe vysvětlit pozorovaná data. V další části prof. Galí diskutoval implikace pro nastavení měnové politiky. V rozšířeném modelu standardní měnověpolitické Taylorovo pravidlo obsahující pouze inflaci a růst HDP není dostatečné na stabilizaci ekonomiky. Rozšíření měnověpolitického pravidla o mezeru nezaměstnanosti pak vede ke stabilnímu růstu a snižuje perzistenci nezaměstnanosti.

Po přednášce prof. Galího, mezi jejímiž posluchači bylo několik desítek účastníků 9. bienální konference ČSE, následovala panelová diskuse na téma *Labour markets in Europe since the crisis*. V úvodu člen bankovní rady ČNB **Lubomír Lízal** představil vybrané výsledky celoevropského dotazníkového šetření podniků o dopadech krize z let 2008–2009 na zaměstnanost a odměňování, jehož se účastnila i Česká národní banka. V některých zemích nejvíce postižených krizí byly zavedeny reformy směřující k decentralizaci kolektivního vyjednávání a snížení nákladů na propouštění. **Daniel Münich** (CERGE-EI) hovořil o

dlouhodobých trendech zaměstnanosti a nezaměstnanosti v České republice a mimo jiné ukázal, že nárůst nezaměstnanosti a pokles zaměstnanosti v období krize byl znásoben přehřátým trhem práce těsně před krizí. **Zdeněk Čech** (Evropská komise) prezentoval vybrané ukazatele o vývoji trhu práce v Evropské unii a zároveň doporučení Evropské komise pro Českou republiku, které se týkají zaměstnávání osob s nižší kvalifikací a žen. **Vít Samek** (viceprezident Českomoravské konfederace odborových svazů) ve svém vystoupení poukázal na nesoulad mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce a na problematiku dlouhodobé nezaměstnanosti. **Markéta Schormová** (Hospodářská komora) v úvodní poznámce představila pohled zaměstnavatelů na regulační rámec v České republice týkající se minimální mzdy a podmínek zaměstnávání.

V diskusi, kterou moderoval prof. Galí, se hovořilo o dopadech krize na specifické skupiny osob, o vymahatelnosti regulačních předpisů, vlivu digitalizace a automatizace na zaměstnanost a o nastavení minimální mzdy. Část diskuse se týkala také problematiky nízkých mezd v ČR oproti zahraničí. Prof. Galí poukázal na to, že i přes pozitivní tendence v oblasti zaměstnanosti pozorujeme podobně jako v Německu nízkou inflaci a nízký růst mezd. V reakci bylo poukázáno na délku recese a na perzistenci v očekáváních a také na skutečnost, že jádrová inflace je v ČR okolo 1 %. Další část diskuse se týkala vlivu zahraničního vlastnictví na odměňování, regulace zaměstnávání cizinců a také otázek optimálního nastavení nákladů na propouštění a kolektivního vyjednávání.

Nekonvenční nástroje centrálních bank v průběhu krize

(Hana Lipovská)

Guvernér České národní banky Ing. **Jiří Rusnok** navštívil v rámci přednáškového cyklu brněnské ČSE pořádaných při příležitosti oslav 25. výročí od počátku výuky Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity v úterý 29. listopadu 2016. Jeho přednášku *Nekonvenční nástroje centrálních bank v průběhu krize* poslouchali brněnští studenti, akademici, bankéři i novináři nejen v zaplněné aule ESF, ale také ve dvou přilehlých posluchárnách, do kterých byla přenášena. V rámci hodinové přednášky i následné diskuse pan guvernér

představil nekonvenční nástroje Fedu, BoE, ECB, BoJ

i švýcarské centrální banky. Vzhledem ke třetímu výročí zavedení kurzových intervencí věnoval velkou pozornost také kurzovému závazku a jeho budoucímu opuštění, diskutovány byly též záporné úrokové sazby a možnost jejich využití Českou národní bankou. Záznam přednášky je k dispozici zde:

<https://www.youtube.com/watch?v=RiSlEgo2gRw&t>.

Vliv rozpočtových pravidel a politiky při rozhodování o obecních financích

(Milan Jílek)

Dne 6. prosince 2016 zavítala na Ekonomickou fakultu Jihočeské univerzity **Lucie Sedmihradská** z fakulty Financí a účetnictví VŠE v Praze s tématem *Vliv rozpočtových pravidel a politiky při rozhodování o obecních financích*. Na semináři moderovaném Milanem Jílkem byly vysvětleny vlivy působící na rozhodování o příjmech a zejména výdajích rozpočtů municipalit. Výzkum rozpočtů územních samosprávných celků, jejichž rozpočty vynakládají přibližně jednu čtvrtinu konsolidovaných vládních výdajů ČR, je velmi komplikovaný vzhledem ke značné heterogenitě územních samospráv. Výzkumu však napomáhá propracovaný systém rozpočtového výkaznictví,

díky kterému disponujeme velmi dobrým přehledem o hospodaření jednotlivých obcí. Na rozpočtový proces obcí lze aplikovat vztahy teorie zastoupení (principal-agent), které odkrývají zajímavé ekonomicko-politické motivace při rozhodování o municipálních financích. Velmi zajímavou částí vystoupení Lucie Sedmihradské byla prezentace modelu politicko-rozpočtového cyklu na úrovni obcí, jehož existenci se podařilo prokázat u kapitálových výdajů obcí. Celkově lze konstatovat, že výzkum rozpočtového chování územních samosprávných celků je důležitou součástí poznání o determinantech vývoje veřejných financí a jeho dopadech na hospodářský vývoj v zemi.

Proces přijetí eura v České republice

(Milan Jílek)

Téměř v samotném závěru roku (12. prosince 2016) se uskutečnil na půdě Ekonomické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích seminář s tématem *Proces přijetí eura v České republice*, se kterým vystoupila **Pavlna Žáková** ze Zastoupení Evropské komise v České republice, a který moderovala Miroslava Žiaková z Ekonomické fakulty JU. V úvodu semináře zazněla potěšující informace o tom, že Česká republika v rámci hodnocení makroekonomických nerovnováh Evropskou komisí, jakožto první a jediná země od počátku hodnocení v roce 2012, nevykazuje žádnou makroekonomickou nerovnováhu. I když toto optimistické hodnocení nemusí trvat věčně (viz např. vývoj na trhu nemovitostí), přesto naznačuje, že se

Česká republika nachází ve výjimečně pozitivní ekonomické situaci. To potvrzuje i skutečnost, že Česká republika plní všechna ekonomická kritéria pro zavedení eura (kritérium inflace, úrokových sazeb i fiskálního zdraví). Toto období by tedy mohlo být z ekonomického pohledu velmi vhodné pro zavedení eura, ke kterému se Česká republika svým vstupem do EU zavázala. Ukazuje se však, že zavedení eura je především významným politickým rozhodnutím. V této souvislosti je zásadní, že vnímání nahrazení české koruny jednotnou evropskou měnou i vnímání samotné evropské integrace českou veřejností (viz Eurobarometr) příliš nenavědčuje tomu, že termín zavedení eura bude stanoven v dohledné době.

Česká společnost ekonomická
Politických vězňů 7, 110 00 Praha 1
mobilní telefon: +420-728 523 615
e-mail: cse@cse.cz, web: <http://www.cse.cz>
IČO: 00444685, číslo účtu: 1923626399 / 0800